

OPINIE PRELIMINARĂ

PRIVIND VIITORUL POLITICII DE COEZIUNE A UE

Cel de-al patrulea Raport de Coeziune publicat în anul 2007 de Comisia Europeană subliniază clar beneficiile Politicii de Coeziune și efectele pozitive ale acesteia manifestate deja la nivelul întregii Uniuni. Politica de Coeziune este unul dintre exemplele tangibile despre cum ar trebui să fie o politică europeană: modernă, flexibilă, anticipativă, rapid adaptabilă la un mediu economic și social în continuă schimbare și având o contribuție substanțială la atingerea obiectivelor politice cheie ale Uniunii, cum ar fi Agenda Lisabona. Mai mult decât atât, sub umbrela unei strategii generale coerente, această politică permite tuturor regiunilor și comunităților să-și urmeze propriile căi de dezvoltare, în contextul situațiilor și provocărilor specifice cu care se confruntă.

Aceste caracteristici pot fi observate în modul în care este conturată politica de coeziune pentru perioada de programare 2007-2013, pe care toate Statele Membre au început deja să o implementeze. Acestea ar trebui menținute și, acolo unde este relevant, îmbunătățite în perspectiva următoarei perioade de programare.

În contextul dezbaterii actuale asupra viitorului Politicii de Coeziune, un proces de reflecție pe marginea acestui subiect a fost inițiat de către autoritățile române, cu implicarea celor mai relevante instituții responsabile pentru implementarea Politicii de Coeziune în România și pentru managementul instrumentelor structurale. Comentariile prezentate în continuare reflectă primele rezultate ale procesului de consultare și reflecție.

A. Aspecte cheie:

- România sprijină puternic **menținerea unei ponderi importante a Politicii de Coeziune în cadrul bugetului comunitar**. Am dori să accentuăm contribuția directă și substanțială pe care această politică se așteaptă să o aducă la modernizarea și dezvoltarea rapidă a României, precum și la atingerea convergenței reale cu restul Uniunii, după cum s-a întâmplat deja în Noile State Membre care au aderat la UE în 2004.
- În vederea creșterii eficienței în ceea ce privește reducerea disparităților de dezvoltare, **țările și regiunile cel mai puțin dezvoltate ar trebui să fie principalele beneficiare ale Politicii de Coeziune, și prin urmare acestea ar trebui să primească alocări crescute în ceea ce privește sprijinul acordat pe cap de locuitor**.
- Susținem **menținerea principiului alocărilor naționale și regionale**, care permite regiunilor de dezvoltare să beneficieze cu adevărat de beneficiile politicii de coeziune.
- Politica de Coeziune ar trebui să continue să furnizeze **sprijinul său valoros față de atingerea țintelor Strategiei Lisabona revizuite**. Această politică are suficientă flexibilitate pentru a finanța acțiuni inovatoare care să conducă la noi modele de dezvoltare în Europa. Totuși, Statele Membre ar trebui să-și păstreze dreptul de a aplica propria „rețetă” în ceea ce privește abordarea măsurilor Lisabona, în concordanță cu condițiile lor specifice.

- Politica de Coeziune **ar trebui să ajute regiunile să aibă succes în cadrul competiției globale prin dezvoltarea capacității acestora de a-și defini și întări propria poziție strategică de succes** care să le asigure un avantaj competitiv, atât la nivelul UE, cât și pe piața globală. Din acest punct de vedere o atenție specială este necesar a fi acordată bunei guvernante (ex. utilizarea eficientă a fondurilor publice și a resurselor publice), dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere și îmbunătățirii continue a capitalului uman.
- **În contextul schimbărilor climatice, mai multe eforturi ar trebui orientate către prevenirea și diminuarea efectelor negative determinate de aceste schimbări.** O abordare care să acorde mai multă atenție mediului reprezintă o necesitate. Cercetarea, dezvoltarea și inovarea sunt elemente cheie legate de această problemă, iar sprijinul pe care aceste domenii îl vor primi sub umbrela Coeziunii ar trebui să fie mai orientat către acțiunile legate de mediu.
- În ceea ce privește **sinergia Politicii de Coeziune cu celelalte politici naționale și comunitare**, considerăm că Politica de Coeziune poate produce efectele așteptate numai în combinație cu politici naționale și regionale coerente și cuprinzătoare. Politica de coeziune nu poate avea succes printr-o implementare izolată de restul politicilor. În acest sens, integrarea politicilor relevante naționale și comunitare într-un concept strategic coerent și bine fundamentat, care să poată pune cel mai bine în valoare potențialul de dezvoltare al unei țări, regiuni sau zone, ar trebui să fie esențial. În particular, o atenție specială ar trebui acordată complementarității între Politica de Coeziune și Politica de Dezvoltare Rurală, care are obiective și instrumente similare.
- Simplificarea mecanismului de implementare a politicii a fost unul dintre obiectivele declarate pentru perioada 2007-2013. Adeseori, încercarea de simplificare a condus la rezultate opuse, dând naștere la complicații sau la simpla înlocuire a unor reguli existente cu alte reguli, chiar mai complicate decât precedentele. În același timp, atât aquis-ul comunitar, cât și legislațiile naționale au devenit din ce în ce mai complexe. Aspecte precum ajutorul de stat, achizițiile publice, impactul asupra mediului, procedurile complexe și standardele tehnice etc. ridică mari dificultăți la nivelul proiectelor și adesea generează întâzieri majore în implementare (în contextul regulii „dezangajării automate”). **Pentru următoarea perioadă de programare, Comisia Europeană și Statele Membre trebuie să găsească soluții reale de simplificare, astfel încât implementarea politicii să devină cât mai eficientă.**
- Politica de Coeziune este benefică nu numai pentru cele mai puțin dezvoltate țări și regiuni, ci pentru întreaga Uniune. Putem identifica cu ușurință multe rezultate ale politicii fără de care cele mai dezvoltate regiuni și State Membre nu ar fi putut să-și desăvârșească interesele pe Piața Unică Europeană, cum ar fi: dezvoltarea infrastructurii de transport pan-europene și în consecință îmbunătățirea mobilității spațiale, a circulației bunurilor și forței de muncă, a transferului de cunoaștere și noi tehnologii. În acest context, **este necesar să se accentueze și să sporească conștientizarea rolului Politicii de Coeziune ca o „politică pentru Europa”.**

Merită subliniat de asemenea faptul că, dincolo de impactul său pozitiv evident asupra dezvoltării Statelor Membre ale UE, a regiunilor și orașelor, **Politica de Coeziune oferă unele dintre cele mai vizibile beneficii pentru cetățenii UE.** Acest lucru ar trebui să îl avem în vedere cu toții în contextul dezbaterii curente asupra viitorului UE și al nevoii de creștere a legitimității Uniunii.

B. Opinii asupra subiectelor supuse dezbaterii în cadrul celui de-al 4-lea Forum de Coeziune

1. Care sunt lecțiile învățate din experiența acumulată în cadrul pregătirii programelor pentru perioada 2007/2013? În acest context și prin prisma analizei furnizate de Raportul de Coeziune, în ce măsură este pregătită politica de coeziune să facă față noilor provocări cu care se vor confrunta în anii următori regiunile Uniunii Europene? De exemplu:

1.1. În ce fel pot reacționa regiunile la presiunile de restructurare exercitate din partea concurenților dinamici asupra sectoarelor de tehnologie redusă și medie?

Necesitatea restructurării, modernizării și facilitării inovației continue bazată pe cunoaștere în materie de produse, gestionare și procese, precum și a dezvoltării capitalului uman, pentru a face față provocării globalizării, reprezintă o problemă cu care se confruntă, practic, toate regiunile UE. Chiar și pe fondul unor rate de creștere impresionante, regiunile din noile state membre au o structură economică concentrată prioritar asupra sectoarelor în care competiția din partea economiilor emergente asiatice este ridicată.

Multe regiuni se caracterizează printr-o rată de ocupare ridicată în sectoarele tradiționale, acolo unde ponderea valorii adăugate este mică și unde avantajul competitiv se bazează în special pe factori de producție ieftini.

În acest sens, o primă direcție de acțiune la nivelul regiunilor constă în restructurarea rețelelor policentrice de localități, ierarhizate ca forță și funcțiuni, pentru a-și dezvolta și consolida avantajele competitive și a contribui la competitivitatea națională prin cea regională.

Ca răspuns la provocările pieței, regiunile trebuie să-și modernizeze și să-și diversifice economiile, prin creșterea ponderii sectoarelor cu valoare adăugată ridicată și prin crearea de condiții favorabile pentru afaceri, în special pentru IMM-uri, prin adoptarea și adaptarea produselor și proceselor inovative.

Totodată, este necesară conștientizarea rolului pe care entitățile care activează în domeniul cercetare-dezvoltare îl pot juca în asigurarea unei reacții adecvate la presiunile de restructurare, în acest sens fiind importantă încurajarea legăturilor interactive dintre institutele de cercetare și reprezentanții mediului de afaceri.

Participarea activă în cadrul unor rețele și asociații regionale, naționale și la nivel european care promovează schimbul de experiență reprezintă o altă modalitate prin care regiunile pot recupera dezechilibrele în dezvoltare și utiliza potențialul în atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare.

În ceea ce privește resursele umane, adaptarea la forțele concurențiale necesită promovarea adaptabilității angajaților și întreprinderilor, adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței în ceea ce privește calificările și competențele, creșterea formării profesionale continue și a calității procesului de formare, precum și dezvoltarea unei culturi antreprenoriale. În acest sens, extrem de importantă devine dezvoltarea aptitudinilor și practicilor manageriale pentru a asigura o dezvoltare integrată la nivel instituțional și profesional.

Nu în ultimul rând, pe lângă acțiunile menționate mai sus, trebuie subliniată importanța îmbunătățirii capacității administrative și reducerii birocrăției, care constituie factori esențiali în confruntarea cu presiunile de restructurare și în asigurarea cadrului juridic și instituțional necesar susținerii competitivității.

1.2. Având în vedere diferențele existente la nivelul regional între rata natalității, a mortalității și între fluxurile migratorii, care este rolul politicii de coeziune în a răspunde la schimbările demografice?

Problema demografică constituie o provocare cheie pentru statele și regiunile Europei, în contextul procesului de scădere și îmbătrânire demografică cu care se confruntă majoritatea statelor membre, fenomen care induce presiuni importante asupra stabilității macroeconomice pe termen mediu și lung. Deja în prezent, o regiune din trei, cu precădere la nivelul noilor state membre, înregistrează un declin demografic absolut, iar în regiunile în care se înregistrează încă o creștere demografică, acest lucru este datorat aportului migrației. Efectele procesului de îmbătrânire asupra desfășurării vieții economice și sociale, cât și asupra evoluțiilor demografice viitoare, vor apărea în timp, determinând perturbații la nivelul populației școlare, populației fertile și populației în vârstă de muncă.

Managementul la nivel comunitar al efectelor impactului schimbărilor demografice este esențial pentru realizarea unei economii dinamice și bazate pe cunoaștere. În acest sens, noile Orientări Strategice de Coeziune 2007-2013 încorporează prioritățile Strategiei Lisabona, stabilind un cadru unitar pentru strategiile naționale și programele regionale din cadrul politicii de coeziune. Astfel, subordonarea programelor sprijinite prin politica de coeziune obiectivului privind crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune, de creștere a adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor, precum și a investițiilor în capitalul uman, va contribui pe termen lung și la o diminuare a fenomenelor demografice negative prezente. Contracurarea efectelor negative ale acestor fenomene va fi mult accentuată numai dacă politicile naționale (regionale) vor veni în completarea priorităților politicii de coeziune, prin abordarea diferențiată a problemelor specifice. Este vorba despre politicile familiale, politica socială și de ocupare, politica de sănătate, de educație și formare, politica privind migrația economică, libera circulație a persoanelor etc.

Din perspectiva României, măsurile necesare a fi abordate în cadrul politicii de coeziune, ca răspuns la actualele schimbări demografice, ar trebui să vizeze:

Măsuri legate de creșterea calității capitalului uman: o mai bună pregătire și formare a resurselor umane, adaptarea calificărilor profesionale la cerințele pieței muncii, susținerea formării profesionale continue prin furnizarea de reconversie și specializare, combaterea abandonului școlar;

Măsuri legate de creșterea gradului de ocupare: diversificarea formelor de ocupare, dezvoltarea oportunităților egale de ocupare, inclusiv pentru populația din mediul rural, creșterea ocupării tinerilor, salarizare corespunzătoare, suficient de atractivă, în vederea combaterii migrației pentru muncă, promovarea îmbătrânirii active prin aplicarea modelului flexicurității în muncă;

Este necesară, de asemenea, o campanie susținută de înțelegere și conștientizare a populației asupra fenomenului de îmbătrânire demografică.

Mai mult, se simte nevoia unor măsuri concrete de asigurare a unei îmbătrâniri sănătoase prin: asigurarea accesului egal al tuturor cetățenilor la îngrijire de sănătate de bază; îmbunătățirea calității și siguranței actului medical.

Totodată, politica de coeziune poate acționa indirect asupra creșterii ratei natalității prin îmbunătățirea condițiilor de viață, asigurarea securității în muncă și a unui mediu familial favorabil, prin reconcilierea muncii cu viața de familie.

1.3. În ce măsură schimbările climatice reprezintă o provocare pentru politica de coeziune?

Schimbările climatice constituie o provocare majoră la nivel mondial, iar conștientizarea efectelor acestui fenomen trebuie să reprezinte o prioritate pentru forurile de decizie de la toate nivelurile: internațional, național, regional și local. Politica de coeziune promovează deja dezvoltarea durabilă ca dimensiune orizontală, diminuarea efectelor schimbărilor climatice reprezentând unul dintre elementele care se regăsesc în complexul de acțiuni a căror implementare poate asigura îndeplinirea acestui obiectiv.

În stabilirea priorităților politicii de coeziune trebuie să se acorde o importanță majoră integrării componentelor de prevenire a schimbărilor climatice și de diminuare sau adaptare a activităților economice acestor cerințe, precum și intervențiilor de adaptare a peisajului pentru a face față efectelor acestui fenomen global.

Integrarea acestor componente poate avea ca efect imediat o creștere a costurilor anumitor activități, dar reprezintă, pe termen lung, o oportunitate de dezvoltare însemnată pentru o serie de sectoare prin exploatarea componentei ecologice a acestora și dezvoltarea unor nișe noi de piață în ceea ce privește cercetarea în domeniul ecologic, precum și implementarea tehnologiilor curate.

Totodată, atenția deosebită acordată diminuării efectelor schimbărilor climatice în domeniile menționate mai sus poate duce la crearea de noi locuri de muncă mai bune și mai sigure din punct de vedere al sănătății, precum și la noi oportunități de formare profesională.

Pe lângă stabilirea unor priorități de finanțare care să ia în considerare efectele schimbărilor climatice, politica de coeziune poate promova activitățile legate de schimbările climatice și prin stabilirea unor criterii preferențiale prin care contribuția europeană la finanțarea acordată să crească dacă se au în vedere elemente de diminuare a efectelor schimbărilor climatice.

Punerea în practică a direcțiilor de acțiune menționate mai sus necesită și o campanie de conștientizare a factorilor de decizie, a mediului socio-economic și a populației privind efectele pe care schimbările climatice le pot avea asupra activităților economice și asupra peisajului, precum și privind tipurile de acțiuni care pot fi realizate de către fiecare pentru a contribui la diminuarea acestor efecte și la prevenirea riscurilor naturale. Astfel de activități, finanțabile deja în cadrul politicii de coeziune, vor trebui intensificate.

2. În acest nou context, cum poate dezvolta politica de coeziune o abordare integrată și mai flexibilă a dezvoltării/creșterii și a locurilor de muncă?

2.1. Cum poate politica de coeziune să promoveze o dezvoltare armonioasă, echilibrată și durabilă, care să ia în considerare diversitatea teritoriilor din cadrul UE, cum ar fi zonele defavorizate, insulele, zonele rurale și cele costiere, dar și orașele, regiunile industriale în declin și alte zone cu caracteristici geografice specifice?

Obiectivul general al politicii de coeziune reflectă faptul că problema diminuării disparităților regionale reprezintă deja preocuparea cheie în cadrul politicii de coeziune. Ultimele două procese de extindere a Uniunii au condus însă la adâncirea disparităților inter-regionale, diferențele între valoarea PIB/loc. la nivelul celor mai bogate și a celor mai sărace regiuni aproape dublându-se în urma extinderilor recente. De aceea, pentru asigurarea în continuare a unei dezvoltări armonioase, echilibrate și durabile, este necesar ca măsurile din cadrul politicii de coeziune să fie fundamentate pornind de la analiza cauzelor rămânerii în urma a anumitor regiuni (izolare teritorială, declin al unor activități economice tradiționale) și de la identificarea potențialului real de dezvoltare al regiunilor respective. În acest sens, politica de coeziune abordează diferit regiunile continentului în

cadrul celor 3 Obiective (Convergență, Competitivitate regională și ocupare și Cooperare Teritorială Europeană).

Deși în prezent singurul criteriu folosit în cadrul politicii de coeziune pentru diferențierea regiunilor este PIB/loc., folosirea indicatorilor analizați deja în cadrul Raportului de Coeziune ar putea ajuta la o mai bună orientare a intervențiilor structurale (ex: PIB sectorial, rata de ocupare și rata șomajului, cheltuielile totale pentru Cercetare-Dezvoltare, etc.).

În funcție de factorii specifici care determină diferențele de dezvoltare între regiuni, măsurile necesare în cadrul politicii de coeziune, în vederea unei dezvoltări echilibrate, armonioase și durabile, trebuie să vizeze:

- Reducerea izolării fizice a regiunilor, prin crearea de noi rute de transport, precum și promovarea și valorificarea potențialului acestora la nivel național și european. Un exemplu concret în acest sens îl poate constitui dezvoltarea și extinderea energiilor regenerabile și investiția în eficiența energetică la nivelul regiunilor rămase în urmă, bazate pe metode de producție mici consumatoare de energie, dar care prezintă potențial pentru dezvoltarea energiilor regenerabile. Creșterea estimată a prețurilor energiei ar putea încuraja strategiile de dezvoltare în astfel de regiuni.
- În regiunile în care predomină activități industriale aflate în declin trebuie sprijinite inițiativele de restructurare economică, fiind nevoie de formularea și aplicarea de programe speciale de restructurare care să conducă la creșterea semnificativă a ponderii sectorului terțiar al economiei, trebuie stimulate noile întreprinderi care promovează inovarea și realizează produse competitive, care au la bază tehnologii înalte.
- Revitalizarea zonelor urbane, reabilitarea infrastructurii urbane învechite trebuie avute în vedere pentru creșterea atractivității unor orașe și aglomerări urbane care în prezent se afla într-un declin accentuat. Totodată în vederea reducerii presiunilor asupra marilor aglomerări urbane, promovarea poliilor de creștere este esențială pentru asigurarea unui potențial de creștere mai înalt în ansamblu.
- Încurajarea cooperării între regiuni cu nivele diferite de dezvoltare trebuie avută în vedere nu numai la nivelul Obiectivului de Cooperare Teritorială Europeană, ci și în cadrul Obiectivelor de Convergență și Competitivitate regională. În acest sens, trebuie urmărită realizarea de proiecte cu impact major cel puțin la nivel regional, spre beneficiul cât mai multor parteneri din numeroase regiuni.

Dincolo de aceste abordări specifice, trebuie în același timp menținut echilibrul între politicile care vizează reducerea decalajului între regiunile rămase în urmă și regiunile mai dinamice și politicile care se adresează regiunilor mai competitive.

2.2. Care este impactul provocărilor identificate în cadrul raportului asupra unor elemente cheie ale coeziunii sociale precum incluziunea, integrarea și oportunitățile egale? Sunt necesare eforturi suplimentare în vederea anticipării și contracarării acestui impact?

Incluziunea socială și egalitatea de șanse reprezintă valori fundamentale ale Uniunii, politica de coeziune dezvoltând permanent abordarea acestor principii. Ultima perioadă de programare a introdus abordarea „mainstreaming” pentru problematica incluziunii și egalității de șanse, așa încât a fost dezvoltat un set din ce în ce mai mare de instrumente specifice pentru aplicarea orizontală a acestor principii în cadrul programelor de coeziune. Implementarea efectivă a măsurilor în domeniu nu a avut loc însă decât într-o măsură limitată (în special la nivelul pieței muncii prin îmbunătățirea condițiilor ocupaționale și la nivelul sistemului de educație și formare profesională).

Având în vedere importanța politicilor referitoare la incluziunea socială și egalitatea de șanse și în special a *gender mainstreaming* pentru eficiența economică, răspunsul politicii de coeziune la dificultățile de implementare a acestor principii ar trebui să vizeze o abordare/ implementare locală și regională, întărirea cooperării regionale, a dezvoltării capacității instituționale, profesionale, precum și a dezvoltării comunităților și a spiritului comunitar.

În acest sens, sunt necesare măsuri la nivelul sistemelor de educație și formare profesională, în scopul promovării dimensiunii incluzive a educației, la nivelul politicilor de ocupare, în vederea dezvoltării unei piețe a muncii dinamice, flexibile și incluzive și la nivelul sistemelor de asistență socială, prin atenție sporită acordată construcției de locuințe sociale și sprijinului financiar pentru persoanele aparținând grupurilor dezavantajate, în vederea integrării acestora pe piața muncii.

2.3. Care sunt viitoarele competențe cheie, esențiale pentru ca cetățenii europeni să facă față acestor provocări?

În vederea unui răspuns adecvat la provocările economice și sociale cu care se confruntă societatea europeană, o atenție specială trebuie acordată sistemelor de educație și formare profesională, așa încât competențele dezvoltate în cadrul acestor sisteme să fie corelate cu cerințele pieței muncii. Dezvoltarea programelor școlare și de formare profesională trebuie să aibă în vedere obiectivul dezvoltării unei economii bazate pe cunoaștere, pe de o parte, dar în același timp să țină cont și de dinamica economiilor locale sau regionale cărora li se adresează.

Corelat cu obiectivele sectoriale ale politicii de coeziune (ocupare deplină și politici active pe piața muncii, dezvoltarea sistemelor de învățare pe tot parcursul vieții, economie bazată pe cercetare/dezvoltare/innovare, dezvoltare durabilă), următoarele competențe cheie trebuie avute în vedere, atât de fiecare individ în parte, în vederea dezvoltării personale, cât și la nivelul sistemelor de educație și formare profesională inițială și continuă:

- Capacitatea de a se adapta și a răspunde provocărilor unui mediu dinamic, în permanentă schimbare, prin îmbunătățirea permanentă a cunoștințelor și specializarea în domeniile tehnice, cât și în sectorul serviciilor; în acest context, cunoștințele TIC sunt esențiale pentru întreaga populație, contribuind la creșterea capacității de informare și comunicare;
- Competențele antreprenoriale - competențe cheie solicitate de economia de piață, concurențială;
- Competențele manageriale - este important a fi dezvoltate la nivelul tuturor sectoarelor, ca și competențe de bază pentru o bună organizare a muncii și creșterea productivității, pentru înțelegerea procesului decizional și asumarea responsabilității;
- Competențele lingvistice și multiculturalitatea - cunoașterea mai multor limbi străine facilitează comunicarea și diseminarea celor mai bune practici, precum și schimbul de experiență referitor la soluționarea problemelor, contribuind totodată la creșterea capacității de informare.

Nu în ultimul rând, sunt esențiale competențele privind dezvoltarea personală și de conduită: asumarea responsabilității, considerarea valorilor culturale, a patrimoniului natural, respectul față de mediu și față de societate.

2.4. Care sunt competențele fundamentale care ar trebui să fie dezvoltate la nivel regional în vederea dezvoltării competitivității regiunilor la nivel global?

Deși resursele naturale materiale și umane de care dispun regiunile stau la baza dezvoltării acestora, competitivitatea depinde în cea mai mare măsură de capacitatea de a dezvolta și implementa strategiile cele mai adecvate, pe baza cărora regiunile să câștige în timp un avantaj competitiv atunci când concurează pe piața globală.

Este esențială în acest sens valorificarea avantajelor regionale, astfel încât acestea să fie transformate în elemente cheie ale dezvoltării și concurenței pe piață.

Pornind de la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o regiune pentru a fi competitivă pe o piață concurențială (un climat de afaceri favorabil, forță de muncă înalt calificată și adaptabilă, infrastructură adecvată, mediu inovativ propice și un management macroeconomic de calitate), competențele fundamentale la nivel regional ar trebui să vizeze:

- Planificarea strategică pe baza analizei avantajelor și dezavantajelor - cunoașterea și asumarea propriilor puncte tari și puncte slabe și promovarea unor acțiuni în consecință: găsirea unor soluții fezabile pentru ameliorarea problemelor de dezvoltare, exploatarea punctelor tari și transformarea lor în avantaje competitive la nivel internațional;
- Cultura parteneriatului: abordarea strategică și cu implicarea comunității și a celor mai relevanți actori la nivel național, regional și local ajută la adaptarea activităților la condițiile regionale și locale și la găsirea celor mai adecvate soluții pentru succesul acestora în contextul în care concurează;
- Capacitate administrativă: i) existența unui personal competent la nivelul structurilor administrative centrale și locale, a unei cooperări eficiente cu sectorul privat dar și cu alte grupuri interesate sunt factori care asigură bunul management al resurselor materiale și financiare de care dispun regiunile; ii) Reducerea birocrăției prin simplificarea procedurilor administrative și utilizarea mijloacelor informatice moderne.
- Capacitate de inovare, sau acolo unde este cazul, dezvoltarea infrastructurii necesare cercetării și inovării care să favorizeze apariția inovării, ca și condiție pentru o economie bazată pe rezultatele cercetării și pe inovare;
- Adaptarea calificărilor resurselor umane la cerințele pieței (prin adaptarea curriculei școlare).

3. Pe baza răspunsurilor la întrebările precedente, care este evaluarea sistemului de management al politicii de coeziune pentru perioada 2007-2013?

3.1. Având în vedere nevoia de programe eficiente de gestionare a politicii de coeziune, care este distribuția optimă a responsabilităților între nivelul comunitar, cel național și cel regional în cadrul unui sistem de guvernare bazat pe mai multe niveluri?

Respectarea principiului subsidiarității, prin păstrarea competențelor la nivelul la care pot fi cel mai bine soluționate, astfel încât să răspundă cât mai bine nevoilor celor implicați, prin promovarea unei aplicări cât mai eficiente a autonomiei locale reprezintă o premiză esențială în vederea asigurării unei distribuții optime a responsabilității între nivelurile implicate în gestionarea unei politici atât de complexe cum este politica de coeziune.

Este bine știut faptul că nivelul regional nu este uniform distribuit pe teritoriul tuturor statelor membre, așa cum nici responsabilitățile alocate fiecărei regiuni nu sunt supuse unei abordări unitare la nivelul Uniunii Europene.

În aceste condiții, având în vedere importanța valorificării la maxim a potențialului de dezvoltare la fiecare nivel în contextul strategiei de dezvoltare la nivel național, rolul nivelului comunitar și al celui național va fi în mod natural acela de a stabili cadrul general în care se vor derula intervențiile, conform strategiei de dezvoltare definite cu respectarea principiului parteneriatului. Totodată, la acest nivel vor trebui create condițiile pentru aplicarea eficientă a unei abordări de tip bottom-up, care să încurajeze implicarea tuturor celor interesați și care, prin luarea în considerare a specificului fiecărui nivel teritorial și a fiecărui tip de intervenție în parte, să creeze condițiile

valorificării la maxim a potențialului existent la nivel local, regional, național sau chiar trans-național.

Pe de altă parte, rolul fiecărui actor în sistem va trebui astfel stabilit și recunoscut, luând în considerare circumstanțele specifice de ordin economic, social și teritorial, în condițiile unei economii în continuă mișcare. Consensul politic în acest proces este esențial, alături de creșterea capacităților la fiecare din aceste niveluri, pentru a-și putea îndeplini în mod eficient rolul și pentru a atinge astfel obiectivul general al politicii de coeziune.

3.2. Cum s-ar putea spori eficacitatea politicii de coeziune în privința susținerii politicilor publice din statele membre și din regiuni? Ce mecanisme de acordare ar putea duce la o politică bazată pe performanță, care să fie, în același timp, mai ușor de utilizat?

Rolul politicii de coeziune este de a reduce disparitățile de dezvoltare socio-economică între regiunile Uniunii Europene și de îmbunătățire astfel a poziției competitive a regiunilor în economia mondială, alături de corectarea deficiențelor de dezvoltare prin sprijinirea zonelor/regiunilor rămase în urmă. Transparența în procesul de acordare a fondurilor, alături de simplificarea administrativă și facilitarea astfel a accesului potențialilor beneficiari de fonduri la informație reprezintă premise importante în vederea atingerii obiectivului general al politicii de coeziune.

Eficacitatea politicii de coeziune presupune însă ceva mai mult decât simpla absorbție a fondurilor europene, ea vizând o utilizare cât mai eficientă a tuturor fondurilor publice în scopul atingerii obiectivelor la nivel local/regional/național/trans-național și valorificării la maxim a potențialului existent la toate aceste niveluri, ca principiu de bază pentru realizarea politicii de coeziune. Având în vedere caracterul în general limitat al fondurilor publice (inclusiv cele comunitare) în raport cu nevoile majore de dezvoltare, stabilirea corectă a priorităților, abordarea strategică unitară prin integrarea tuturor politicilor relevante la nivel național și comunitar, precum și a tuturor celor interesați și valorificarea sinergiilor existente sau potențiale devin esențiale în acest proces.

În acest sens, este necesară o abordare pro-activă dinamică, bazată pe întărirea capacității de planificare strategică și de management al fondurilor, alături de investiții în capitalul uman, ca element esențial în promovarea unei dezvoltări sustenabile care să țină cont de avantajele locale existente. Este esențială în acest sens promovarea unei dinamici teritoriale echilibrate, în condițiile unei piețe libere, care va avea în vedere atât promovarea creșterii zonelor mai dezvoltate și care pot acționa ca poli de creștere de importanță regională sau națională, cât și stimularea dezvoltării în zonele rămase în urmă.

Pentru aceste zone mai puțin dezvoltate, întărirea capacității de absorbție a fondurilor (nu numai a celor comunitare) prin toate instrumentele disponibile, precum și orientarea resurselor disponibile către sectoarele cu potențial de creștere reprezintă premise esențiale în vederea promovării unei dezvoltări sustenabile a acestora. Evitarea concentrării economice excesive în anumite zone nu trebuie să aibă ca efect direcționarea resurselor către domenii neperformante și care nu-și pot susține pe mai departe creșterea economică și/sau socială.

3.3. Cum am putea consolida relațiile existente între politica de coeziune și celelalte politici naționale și comunitare în vederea obținerii mai multor sinergii și complementarități de o mai bună calitate?

România consideră că politica de coeziune poate produce rezultatele așteptate numai în combinație cu politici naționale și regionale articulate și comprehensive. Politica de coeziune nu poate avea succes printr-o implementare izolată față de alte politici. În acest sens, cunoașterea politicilor comunitare și naționale relevante, alături de integrarea lor într-un concept strategic bine conturat și

coerent, care poate pune cel mai bine în valoare potențialul de dezvoltare al unei țări, respectiv al unei regiuni sau al unei zone sunt esențiale.

Asigurarea coerenței între diversele politici este deosebit de importantă, însă presupune în primul rând cunoașterea contextului economic, social și teritorial pentru fiecare nivel teritorial în parte și stabilirea coerentă a priorităților de dezvoltare. Crearea de sinergii și complementarități va trebui să aibă în vedere cu prioritate capacitatea existentă la nivelul de intervenție (local, regional, național sau chiar trans-național), elementele de context și istoricul zonei, precum și potențialul de dezvoltare pe termen mediu și lung. Impunerea unei anumite linii de acțiune cu ignorarea specificului local, regional sau național va atrage după sine un tip de dezvoltare incoerent, nesustenabil pe termen lung.

3.4. Care sunt noile oportunități de cooperare între regiuni, atât în interiorul cât și în afara UE?

Politica de coeziune, alături de alte politici și programe comunitare și naționale reprezintă un set eficient de instrumente care promovează cooperarea atât în interiorul regiunilor și între regiunile Europei, precum și cu regiuni din afara spațiului comunitar. Caracterul cooperativ este dat de necesitatea soluționării anumitor probleme de interes comun, precum și de necesitatea urmării intereselor proprii de dezvoltare a unei anumite zone sau regiuni și valorificarea oportunităților existente.

În contextul unei economii globalizate, a caracterului limitat al resurselor disponibile, întărirea cooperării prin programe transfrontaliere sau de vecinătate este esențială. Totodată, cooperarea poate avea loc la orice nivel și pe orice tematică și trebuie să urmărească valorificarea la maxim a oportunităților și a potențialului existent. Cercetarea-dezvoltarea, promovarea economiei cunoașterii, protecția mediului și prevenirea riscurilor, îmbunătățirea legăturilor transfrontaliere pentru promovarea unei dezvoltări durabile și nu în ultimul rând schimburile comerciale sunt doar câteva domenii în care întărirea cooperării este benefică.

Consolidarea capacității de cooperare și de absorbție eficace a fondurilor disponibile prin toate mijloacele disponibile – precum schimburi de bună practică, acțiuni comune, schimburi de noi tehnologii, dezvoltarea parteneriatelor, crearea de rețele tematice etc. – va atrage după sine implementarea eficientă și eficientă a programelor de cooperare în derulare și totodată, va crea premisele dezvoltării de noi parteneriate de cooperare, inclusiv cu state mai îndepărtate din afara Uniunii, precum Statele Unite ale Americii, China sau Rusia.